

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/93/2022
Identifikačné číslo spisu: 3820200950
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:3820200950.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobcu L. O., narodeného XX. C. XXXX, B.-X., J. XXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Cífrom, Lučenec, Janka Kráľa 5/A, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Všeobecná úverová banka, a.s., Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej advokátskou kanceláriou Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Poprad, Námestie svätého Egídia 40/93, IČO: 44 250 029, o zaplatenie 1 700,69 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 13Csp/20/2020, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 8. decembra 2021 sp. zn. 19CoCsp/35/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 31. júla 2020 č. k. 13Csp/20/2020-234 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 700,69 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1 700,69 eur od 29. februára 2020 do zaplatenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň vyslovil, že žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že kúpnu zmluvou zo dňa 19. septembra 2014 predávajúci Autocentrum AAA Auto a.s. predal žalobcovi ako kupujúcemu osobný automobil značky Škoda Fabia za kúpnu cenu 3 095 eur. Časť kúpnej ceny 990,40 eur bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy s tým, že zvyšná časť kúpnej ceny 2 104,60 eur bude zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o úvere uzatvorenej so spoločnosťou Consumer Finance Holding a.s. Ďalej poukázal na to, že dňa 19. septembra 2014 uzatvorila spoločnosť Consumer Finance Holding a.s. prostredníctvom sprostredkovateľa Autocentrum AAA Auto a.s. so žalobcom zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorou došlo k financovaniu kúpy motorového vozidla (ďalej aj „predmet financovania A“), pričom v zmluve sa uvádzal aj „predmet financovania B“: bezdrôtová kamera s navigáciou 139 eur, garancia Carlife 504 eur a príprava vozidla k predaju 271 eur, spolu 914 eur. Súd prvej inštancie mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že žalobca nežiadal o

úver v sume 3 018,60 eur, ale len o úver rovnajúci sa kúpnej cene motorového vozidla bez ďalších služieb a poplatkov. Pri podpise súvisiacich zmlúv nebol o ňom vopred informovaný, pričom doplnkový tovar bezdrôtová kamera s navigáciou bola zo strany predajcu a sprostredkovateľa prezentovaná ako darček. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že ak bol tento tovar zahrnutý do predmetu financovania B, ktorý bol hradený úverom, ide o nekalú obchodnú praktiku. Rovnako mal za to, že je nedôvodné žiadať zaplatenie služieb „príprava vozidla k predaju“ a „Carlife Garance“, ktoré spotrebiteľ nechcel a nežiadal, pričom takéto služby v kúpnej zmluve v súvislosti s predajom vozidla dohodnuté neboli. Dodal, že ak veriteľ zadal do zmluvy výšku úveru, ktorá nezodpovedá skutočnosti, konal klamlivo a ide o nekalú obchodnú praktiku. Súd prvej inštancie ďalej dospel k záveru, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, keďže v zmluve absentoval správny údaj o RPMN. V časti určenia predmetu financovania B v sume 914 eur považoval súd zmluvu za absolútne neplatnú podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže úver bol v skutočnosti poskytnutý vo výške 2 104,60 eur, ako aj z dôvodu, že konanie žalovanej v tejto časti bolo v rozpore s dobrými mravmi a napĺňalo definíciu nekalej obchodnej praktiky. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, ods. 2 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 8. decembra 2021 sp. zn. 19CoCsp/35/2021 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP a žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Na zdôraznenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalovanej doplnil, že medzi stranami nebolo sporné, že žalobca ako dlžník a žalovaná ako veriteľ (resp. jej právny predchodca Consumer Finance Holding, a.s.) uzavreli dňa 19. septembra 2014 zmluvu o viazanom spotrebiteľskom úvere podľa § 15 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z., pričom žalovaná uzatvárala uvedenú zmluvu prostredníctvom sprostredkovateľa - spoločnosti Autocentrum AAA Auto a.s., ktorá súčasne v ten istý deň uzavrela ako predávajúci so žalobcom ako kupujúcim kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bola kúpa tam špecifikovaného automobilu. Sporné bolo, či medzi tým istým predávajúcim a kupujúcim došlo k uzatvoreniu nejakej ďalšej kúpnej zmluvy alebo zmluvy o dodaní služby (ústnou formou). Odvolací súd konštatoval, že ak predajca a sprostredkovateľ spotrebiteľského úveru v jednej osobe uviedol v zmluve o spotrebiteľskom úvere ako predmet financovania okrem doplatku kúpnej ceny automobilu, ku ktorému bola písomne uzavretá kúpna zmluva, aj ďalší tovar alebo služby, ktoré nesporne súvisia s kúpou predmetného automobilu (príprava vozidla na predaj, kamera s navigáciou, garancia Carlife) bez toho, aby záujem spotrebiteľa o tento tovar a služby vyplýval z uvedenej kúpnej zmluvy, bolo na veriteľovi, aby preukázal, že o tento tovar (a o jeho financovanie prostredníctvom spotrebiteľského úveru) skutočne mal v čase uzavretia zmluvy o spotrebiteľskom úvere spotrebiteľ záujem. Vo vzťahu k poisteniu Garancia Carlife uviedol, že je možné akceptovať vysvetlenie, že poisťna zmluva bola uzatvorená samostatne v písomnej forme (čo bolo v konaní preukázané písomnou zmluvou), preto nebolo potrebné zahŕňať ho do kúpnej zmluvy. Vo vzťahu ku kamere a k službe „príprava vozidla na predaj“ však dospel k záveru, že žalovaná neponúkla žiadne racionálne vysvetlenie, prečo tento tovar a služba neboli zahrnuté do písomne uzatváratej kúpnej zmluvy, zvlášť keď kúpna zmluva a zmluva o spotrebiteľskom úvere boli žalobcovi predložené na podpis súčasne, v tom istom okamihu. Poukázal na to, že faktúra, ktorou žalovaná argumentovala, aj keď je podpísaná žalobcom, nedokumentuje zhodu vôle predávajúceho a kupujúceho - o to viac, že táto faktúra bola vystavená a predložená žalobcovi na podpis v ten istý deň a na tom istom rokovaní, súčasne s ostatnými listinami (najmä zmluvami), čo podstatne sťažovalo možnosť spotrebiteľa oboznámiť sa podrobnejšie s jej obsahom. Žalobca podpisom faktúry mohol jej obsah len vziať na vedomie (resp. potvrdil jej prevzatie), faktúru však jednostranne vystavil predávajúci, teda nie je prejavom vôle kupujúceho. Odvolací súd ďalej do predmetu financovania zahrnutú položku „príprava vozidla k predaju“ v hodnote 271 eur vyhodnotil ako fiktívnu, sledujúcu cieľ zvýšiť zisk predávajúceho, ktorý súčasne pôsobil ako sprostredkovateľ úveru, prípadne zisk veriteľa (alebo oboch subjektov súčasne), a teda ako skrytý poplatok za poskytnutie úveru. Podľa jeho názoru položka „príprava vozidla k predaju“ predstavuje také peňažné plnenie spotrebiteľa, za ktoré spotrebiteľ nedostal žiadne reálne protiplnenie, a je teda neprijateľnou zmluvnou podmienkou tak v kúpnej zmluve, ako aj v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Za dôkaz o individuálnom dojednaní zmluvy resp. jej niektorých zmluvných podmienok nebolo podľa názoru

odvolacieho súdu možné v danom prípade považovať Žiadosť o uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá mala prakticky totožnú formu a obsah ako samotná zmluva o spotrebiteľskom úvere. Mal za to, že v skutočnosti nešlo o žiadosť, predloženú spotrebiteľom, ale o formulár vyplnený rovnako ako samotná zmluva sprostredkovateľom úveru. Dodal, že tieto listiny nesvedčali o tom, že medzi žalobcom a žalovanou došlo k zhodným prejavom vôle financovať predmet financovania B dotknutým spotrebiteľským úverom. Z rovnakých dôvodov nebolo podľa odvolacieho súdu možné považovať za prejav vôle žalobcu, že chce financovať predmetným spotrebiteľským úverom aj položky zahrnuté do tzv. predmetu financovania B, ani formulár Štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere, ktorý je len súhrnom informácií o úvere, ktoré v štandardizovanej forme poskytuje veriteľ dlžníkovi. Uviedol, že aj keď žalobca v tomto prípade tento formulár podpísal, jeho podpis svedčí len o tom, že ho prevzal, prípadne že ho vzal na vedomie, nie je však prejavom jeho vôle financovať tie-ktoré tovary a služby prostredníctvom spotrebiteľského úveru. Odvolací súd uzavrel, že žalovaná nijako nepreukázala svoje tvrdenie, že žalobca mal možnosť vybrať si len predmet financovania A a odmietnuť predmet financovania B; naopak, z dokazovania vyplynulo, že minimálne službu „príprava vozidla k predaju“ spotrebiteľ nežiadal. Zároveň sa stotožnil s právnym posúdením súdu prvej inštancie, keď považoval poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď uviedla, že doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená právna otázka, či „suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, je podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z. nákladom podľa § 2 písm. g), alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l)“ a či „je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovaného tovaru, alebo služieb?“. Súdom nižších inštancií vytkla, že sa vôbec nezaoberali platnosťou zmlúv o doplnkovom tovare, hoci žalobca celé odôvodnenie žaloby založil na tom, že zmluvy o doplnkovom tovare síce podpísal, ale vôbec tak nechcel urobiť. Pritom uviedla, že samotné zmluvy o kúpe tovaru a služieb sú samostatnými zmluvami, uzatvorenými s úplne inými účastníkmi a ani kúpna zmluva, ani poisťna zmluva, ani zmluva o poskytnutí služieb nie sú súčasťou úverovej zmluvy. Poukázala na to, že v úverovej zmluve je v súlade s ustanovením § 9 ods. 2 písm. f) zákona o spotrebiteľských úveroch len odkaz na tovar a služby, ktoré sa úverom financujú. Dovolateľka tiež uviedla, že hlavný predmet plnenia nemôže byť neprijateľnou podmienkou; poisťna zmluva, ani zmluva o dodaní tovaru a služby pritom nemôže byť neprijateľnou podmienkou úverovej zmluvy. Ďalej poznamenala, že žalobca v danom prípade požiadal písomne žalovanú o poskytnutie úveru aj na ďalší tovar a služby a išlo výlučne o prejav jeho vôle, nie o prejav vôle veriteľa. Veriteľ pritom extrémne preukazným spôsobom informoval spotrebiteľa o tom, čo a v akej výške je z úveru financované. Dovolateľka v tejto súvislosti konštatovala, že Predmet financovania A a Predmet financovania B sú v zmluve výrazne a zrozumiteľne uvedené. Nejde o žiadny skrytý tovar, službu, alebo poplatok. Spotrebiteľ mal možnosť vybrať si len Predmet financovania A, alebo zmluvu vôbec nepodpísať. Pokiaľ išlo o výšku celkových nákladov spotrebiteľa uviedla, že zmyslom RPMN je dať na jednu stranu všetko to, čo spotrebiteľ dostáva a na druhú stranu všetko to, čo dáva navyše oproti tomu, čo dostal. V danom prípade suma 914 eur za doplnkový tovar je cena služieb, ktorá suma nie je ziskom veriteľa, nakoľko „skončila“ u tretích osôb (rovnako ako kúpna cena za auto) a to na základe pokynu spotrebiteľa. Táto suma patrí do celkovej čiastky (rovnako ako istina úveru za kúpu auta), ale celkom určite nepatrí do nákladov spotrebiteľa. Dovolateľka podotkla, že nákladom spotrebiteľa a súčasne ziskom veriteľa je teda len rozdiel medzi celkovou sumou, ktorú od veriteľa dostal a celkovou sumou, ktorú mu bol povinný vrátiť. Doplnkový tovar a služby boli financované rovnako ako kúpa auta - poskytnutím istiny úveru, a teda nákladom úveru bol len úrok, ktorým veriteľ túto časť úveru úročil. Žalovaná konštatovala, že nižšie súdy v dôsledku právneho omylu dospeli k nesprávnemu rozhodnutiu v jej neprospech. Vzhľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne ich zmenil a rozhodol tak, že žalobu zamieta.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že nesúhlasí s podaným dovolaním a predložené argumenty žalovanej považuje za nesprávne. Konštatoval, že schéma spolupráce medzi žalovanou v postavení

úverového veriteľa a sprostredkovateľom (podnikateľská skupina AAA Auto) je založená na nekalej obchodnej praktike, ktorej výsledok bol nezákonný. Vopred predformulované zmluvné podmienky vo vzťahu k cene automobilu a istine úveru odporujú skutočnej vôli klienta spotrebiteľa, čím dochádza k uvádzaniu spotrebiteľa do omylu v otázke skutočnej odplaty t. j. celkových nákladov za poskytnutie úveru. Žalobca ďalej uviedol, že žalovaná v dovolaní zjavne chybné označuje predmet financovania B ako „tovar“, ktorý údajne má byť vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom. V skutočnosti položky „Príprava vozidla k predaju“ v sume 271 eur a „Garancia Carlife“ v sume 504 eur zjavne nezodpovedajú pojmu tovar, nejde o vecné materiálne predmety. Pre žalobcu tento dodatočný náklad vo výške 914 eur pripočítaný k istine úveru nemal žiadny prínos, nebola mu zaň ani poskytnutá žiadna zodpovedajúca služba resp. protihodnota a žalobca si ani nie je vedomý, za čo mu bol tento poplatok ako súčasť istiny účtovaný. Predmet financovania B pozostáva výlučne z položiek, ktoré nesprevádzalo žiadne reálne plnenie v prospech spotrebiteľa, a ktoré sa v listinách vzájomne závislého kontraktu objavili bez vedomosti a v rozpore s vôľou žalobcu. Žalobca vyslovil presvedčenie, že „Príprava vozidla k predaju“ a „Garancia Carlife“ sú bez akýchkoľvek pochybností doplnkovými vedľajšími produktami, na ktoré dopadá kontrola neprijateľných zmluvných podmienok a svojou povahou sú nákladmi navyšujúcimi istinu úveru podľa § 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z. z. Vzhľadom na to navrhol podané dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP, resp. zamietnuť podľa § 448 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné čiastočne zamietnuť a čiastočne odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená).

11. Dovolačný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod

ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľa. Situácia dovolateľa sa totiž môže v priebehu dovolacieho konania meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzičasom k jej vyriešeniu došlo. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predostretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (*iura novit curia*, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

12. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľka v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právne otázky, ktoré podľa jej názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené: 1/ či suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, je podľa zákona o spotrebiteľských úveroch nákladom podľa § 2 písm. g) alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l) a 2/ či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb.

13. Najvyšší súd najprv pristúpil k posúdeniu prvej otázky (1/) uvedenej v bode 12. tohto rozsudku. Vec prejednávajúci senát v tejto súvislosti poznamenáva, že právna otázka (1/) bola v čase rozhodovania odvolacieho súdu a najmä podania dovolania už vyriešená ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (sp. zn. 2Cdo/165/2020, 4Cdo/322/2020, v ostatnom čase aj 7Cdo/31/2022), a preto v zmysle vyššie uvedeného výkladu pre záver o prípustnosti dovolania nebolo určujúce subsumovanie prípustnosti podaného dovolania samotnou dovolateľkou pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

14. Po konštatovaní prípustnosti dovolania v tejto časti pristúpil dovolací súd k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke a eventuálneho odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

15. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnú normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

16. Smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere bola do slovenského právneho poriadku prebratá zákonom o spotrebiteľských úveroch.

17. V zmysle § 2 písm. l) a g) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia spornej zmluvy o úvere (t. j. 19. septembra 2014), na účely tohto zákona sa rozumie celkovou výškou spotrebiteľského úveru maximálna výška alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere [písm. l)], celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom všetky náklady vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok [písm. g)].

18. V zmysle § 9 ods. 2 písm. g) cit. zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať celkovú výšku a konkrétnu menu spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, písm. j) ročnú percentuálnu mieru

nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, pism. k) výšku, počet, frekvenciu splátok a prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia.

19. V rozsudku vo veci C-377/14 Radlinger, Radlingerová proti Finway a.s. sa Súdny dvor Európskej Únie okrem iného vyjadril k požiadavkám na náležitosti spotrebiteľských zmlúv a na otázku vnútroštátneho súdu, akým spôsobom sa má vykladať pojem „celková výška úveru“ obsiahnutý v článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 a pojem „výška čerpania“ obsiahnutý v bode I prílohy I tejto smernice odpovedal, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V rozhodnutí Súdny dvor uviedol, že dôsledkom takéhoto postupu, t. j. zahrnutia nákladov spotrebiteľa spojených s úverom do výšky čerpania úveru, je podhodnotenie RPMN, ktorého výpočet závisí od celkovej výšky úveru (bod 87). Zároveň informácia o celkových nákladoch úveru umožňuje spotrebiteľovi porovnať ponuky úverov a posúdiť rozsah jeho záväzku (bod 90).

20. Aby bolo možné konštatovať splnenie povinnosti veriteľa vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, musia byť údaje uvedené v spotrebiteľskej zmluve uvedené nielen formálne, ale zároveň musia byť aj úplné, určité, zrozumiteľné a správne. Týmto spôsobom zákonodarcu chráni spotrebiteľa a naplňa účel sledovaný právnou úpravou spotrebiteľských zmlúv, ktorým je úplné informovanie spotrebiteľa o podmienkach v tomto prípade úverovej zmluvy v záujme ochrany slabšej zmluvnej strany. Správnosť údajov totiž nepochybne ovplyvňuje rozhodnutie spotrebiteľa vstúpiť do určitého záväzku. Zároveň spotrebiteľ musí mať možnosť zoznámiť sa so skutočným obsahom právneho úkonu, aby vedel, čo konkrétne je predmetom dojednania a aké sú jeho práva a záväzky z toho plynúce. Ak by sa pripustil výklad, že akýkoľvek údaj (teda aj chybný) uvedený v zmluve spĺňa podmienky § 9 ods. 2 cit. zákona, stratilo by toto ustanovenie zmysel. Jednou z obligatórnych náležitostí spotrebiteľskej zmluvy je aj údaj o výške úveru, ktorého definíciu podáva ustanovenie § 2 písm. l) zákona o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľ na základe správne v zmluve uvedených informácií o výške skutočne poskytnutého úveru, dostáva jasnú predstavu o celkovej hodnote svojho záväzku, o tom, čo vlastne spláca a akú sumu si skutočne požičal, ako aj to, akú má povahu jeho záväzok z hľadiska nákladov s ním spojených. Zároveň nesprávne uvedený údaj môže mať za následok vplyv na správnosť ďalších údajov spotrebiteľskej zmluvy a tiež na samotnú výšku záväzkov spotrebiteľa (výšku splátky, úročenie úverovej sumy). Pokiaľ teda údaje predstavujúce obligatórne náležitosti spotrebiteľskej zmluvy nie sú uvedené v zmluve správne, nemožno hovoriť o splnení povinnosti podľa § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom nesplnenie z neho vyplývajúcej povinnosti zákon striktnie sankcionuje tým, že spotrebiteľský úver sa stáva od počiatku bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch). V tomto smere teda neexistuje žiadna výnimka a veriteľ sa nemôže zbaviť svojej povinnosti, resp. nemôže konvalidovať nesprávne, či zavádzajúce údaje v zmluve tým, že v nej síce výslovne uvedie, akú čiastku predstavuje náklad, avšak zároveň ho prezentuje ako súčasť poskytnutého úveru, teda aktívum, hoci v skutočnosti ide o náklad spotrebiteľa, a to ani za tej podmienky, že klient súhlasí s okamžitým započítaním nákladu do výšky úveru.

21. V dôsledku navýšenia celkovej výšky úveru o náklad nemôže byť správne vypočítaná ani výška RPMN, keďže výpočet RPMN je závislý od výšky poskytnutého úveru. Navýšenie celkovej výšky úveru o náklady má zároveň aj ten následok, že sa bude určiť nielen poskytnutý úver, ale aj náklad, tým pádom dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. Za tohto stavu bol preto správny záver súdov nižších inštancií, že úverová zmluva neobsahuje správne údaje v zmysle § 9 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa a rovnako správne uplatnili aj sankciu za porušenie tejto povinnosti v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) cit. zákona.

22. Právnu otázku nastolenú dovolateľkou možno pokladať za vyriešenú už uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2020, so záverom, že „z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že časť kúpnej ceny vo výške 684,80 eur bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy, a že zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 5.489,20 eur bude predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o úvere. Z obsahu úverovej zmluvy však jednoznačne vyplýva celková dojednaná výška úveru v sume 6.163,20 eur s tým, že predmetný spotrebiteľský úver bol účelovo viazaný, a to na obstaranie tam uvedeného predmetu financovania, ktorým bolo predmetné motorové vozidlo Citroën C4 Grand Picasso Diesel 1,6 HDi. Dovolací súd však konštatuje, že v zmysle § 52a ods. 2 OZ vyplýva jednoznačná závislosť týchto zmlúv, čo nerozporovali ani sudy nižšej inštancie. Avšak dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ v zmysle § 52a ods. 2 OZ je daná vzájomná zmluvná závislosť, tak táto závislosť musí byť zrejma aj z obsahu dojednaných zmlúv, a teda nesmie byť vzájomné dojednanie takýchto zmlúv odlišné. V tomto prípade nekorešponduje v dojednanej výške pri kúpnej zmluve - kúpnej ceny (5.489,20 eur) a pri spotrebiteľskom úvere - výška spotrebiteľského úveru (6.163,20 eur). A to bez ohľadu na vystavenú faktúru č. U., ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu Citroën C4 Grand Picasso 1,6 HDi vrátane doplnkového zákaznickeho servisu a Carlife Garancia. Dovolací súd tak konštatuje, že uplatnenie § 52a ods. 2 OZ na zmluvné dojednanie (kúpnu zmluvu a spotrebiteľský úver) je v tomto prípade zásadné. Na základe uvedeného je nepochybné, že RPMN uvedená v úverovej zmluve nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve, t. j. 6.174 eur, po odpočítaní zaplatených 684,80 eur v sume 5.489,20 eur a následkom čoho je úverová zmluva bezúročná a bez poplatkov v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d/ zák. č. 129/2010 Z. z.“.

23. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchyliť od týchto záverov, pretože nie sú v rozpore s ustanovením § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka, a preto konštatuje, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov.

24. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vo vzťahu k prvej (1/) vymedzenej právnej otázke preto dovolací súd nepovažoval za relevantný z hľadiska dôvodnosti dovolania, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

25. V časti, v ktorej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb, dovolací súd uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

26. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

27. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku žalovanej a preto sa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

28. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

29. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

30. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

31. Najvyšší súd preto dovolanie v časti vymedzenej prvou (1/) právnou otázkou ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP a zároveň v časti, v ktorej žalovaná namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP v otázke 2/ odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

32. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto mu dovolací súd proti žalovanej priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.